

**Utdrag ur Valborg Svanströms dagbok
på Furulund på Jollas
sommaren 1891**

jämte kommentarer 1994 av hennes son Torolf Lassenius

Dagboken

"----

- 30.7. Slöjdade till hängmattorna. Rodde till N. sidan af Willinge.
- 31.7. --- Ute med kanoten. Helga (?) på Willinge --- H. Goddag! Jag. God dag, goddag! H. Är det din kanot? J. Nej. H. Jaså då vet jag hvems den är. Och så tittade hon uppåt villan, liksom hon med blicken sökt Kalle (16 åriga Valborgs 24 år gamla kusin Karl August Lassenius).
- 1.8. Seglade med Tant Stafva till Hindholm (?) ---
- 2.8. Vandrade med Alma: Besågo Wecksells daminrättning (siminrättning?). Förbi Hamfeldts. Till Jollas gård. Plockade harsyra vid Bastuviken. Simmade. --- Läste Ljus och Skugga (förberedelser för höstens skriftskola?) --- Seglade till Linds. Karins namnsdag och födelsedag. Valter, Anna, Ingrid, Elsa Wegelius, flickorna Jäderholm, Maria Feodosoff, Aina och Elli Leisten där. Spelte croquet och lekte --- Läste Matt. 4 kap. (skriftskolan, läste s.g.s varje dag). --- Den vackra Hamfeldt for förbi ---
- 3.8. --- Hos Alma på kaffe. Flickorna Lund där. Georg Jansson här. Bakom Furuviik att söka hjortron. Hittade ej bär, men väl några rarare växter. Slogo käglor. Vandrade till utsiktsbärget. Allt så fridfullt och vackert. ---
- 4.8. --- Maria bjöd oss till sig. --- Hos Maria 3 flickor Eklund, Conrad, Harry, Werner o. Elsa Holm, Stud Ström, flickorna Jäderholm. Dans och ringdans. Lekte nummerleken. --- Simon i Sälle, Nigar Maja. Fingo 40 (?) kräftor af Alma.
- 5.8. Reste Mamma till sta'n. Började blåsa upp kl.1. Svår storm. --- Drucko té med cognac. Alma sofde här. ---
- 6.8. Sofi så sjuk. Hos Lunds. Fingo droppar. Simmade --- Kom Mamma, Reste Alma till sta'n efter doktorn.
- 7.8. Reste jag till staden då Alma ej kom ut --- Återvände kl. 3.
- 8.8. Läste ---, broderade. Simmade. Lagade gurksallad. ---
- 9.8. Lagade rödegröd (dansk efterrätt) med Mamma --- Hos Wecksells. De äro mycket vänliga människor. ---

- 10.8. Läste --- Kom Kalle hit. Så rysligt roligt. Ute att paddla i Jollasviken. Låddes sy på klädningen. Togo upp en stubbe. Seglade af kl. 6. Kommo till Kallvik. Vandrade till Marielund. *Kalle sad' att det var roligare att se mig än H.K.H. Kejsarinnan.* G i sta'n.
- 11.8. Laddade patroner till Mauritz bössa. (Valborgs kusin Alexander Mauritz Lassenius, Kalles bror och nästan 26 år. Valborg gifte sig sedermera med Mauritz). Hos Schulmans (på Fallbacka). Besågo skolhuset. Fingo vinbär. Ture (Schulman?) lagar en kappsäck. Sköto de duktigt. Återvände till Marielund. Vandrade till Kallvik. Seglade med god vind hem. Gjorde en uppstickare till Ullholmen efter Annis hylla. Broderade. Läste ---. Reste Kalle.
- 12.8. Läste ---. Snidade flitigt. Majängskan (?) med sin doterdoter Elli Öhberg här. Seglade till Kristallviken. Läste ---
- 13.8. Snidade. Seglade till Hundholmen. Kom Pappa. Seglade Margerita (?) och Hilma till Kallvik. Hela färden ungef. 1 ½ timme. Läste ---
- 14.8. Läste --- Lagade växterna. Bakade. Simmade. Rensade hallon. Läste ---
- 15.8. Läste --- Sydde klädningen. --- Seglade till Linds för att be flickorna komma till oss i morgon. Vidare till Maria Feodoroff. Kallt och ruskigt. Skrålade så förskräckligt (?). Läste Idun ---
- 16.8. Läste i Idun följande ord om dagboksskrifvandet: 1) Uppteckna kort och klart --- men akta dig för att tillfoga din egen kritik, ty din ungdom berättigar dig icke att fälla någon dom --- 3) Nedteckna de tankar, som under dagens lopp komma öfver religionen --- Sådana tankar äro själens och hjärtats första bildningsmedel --- 4) Akta Dig för att skriva i upprörd sinnesstämning. --- 5) Skrif endast, om du har något att skriva ---. Jag vill försöka följa dem ---. Haralds 15de födelsedag. Flickorna Lind, Maria Feodoroff o. Asta här --- På aftonen månsken.
- 17.8. Fick jag sylta stickelbär. Seglade Alma, Hanna (12) och Inga (9) ensamma.
- 19.8. Var Sigrid Forsgren här. Hade lyktorna tända. Tivoli. Väntade på fyrvärkeripjeserna, men de brunno icke af. Väntade på månen, men den behagade gömma sig ---
- 20.8. Reste Gummeruses.
- 21.8. Bakade vi pepparkakor. Seglade på aftonen till "Igloarna". Mycket mörkt och ruskigt.
- 24.8. Adolf och Tilda här.
- 25.8. Kalle här. Mamma målade. Allt är så fridfullt då Pappa ej är här.
- 27.8. Flyttade till sta'n.

- 29.8. NJK:s paviljong på Blekholmen samt yachterna illuminerade. Fyrverkeri. Utmärkt vacker afton.
- 30.8. Mamma sade att en ordentlig flicka igenkänns på, att hon håller tangenterna rena, spegeln blank, skorna och handskarna hela. Jag vill försöka iakttaga dessa regler.

- 11.9. Lof. Reste till Furulund."

Kommentarer om miljön och familjen

Dessa korta utdrag ur 16-åriga skolflickan Valborg Svanströms dagbok skriven på familjens sommarställe Furulund på Jollas ger glimtar ur villabornas liv i Helsingfors skärgård i början av 1890-talet.

Man frapperas av det rätt livliga umgänget med andra sommargäster. Här nämns namn som Eklund, Feodoroff, Hamfeldt (på Willinge), Holm, Jansson, Jäderholm, Leisten, Lind, Rosvall, Wecksell, Wegelius och Wulff.

Också besök hos släktingar i Nordsjö och Mellungsby gjordes med segelbåt och långa promenader.

Valborg var äldsta dotter till forstmästaren Robert Svanström och hans maka Hilma. Han var född på Willinge 1838, men bodde som barn på Degerö gård, där hans far Isak Svanström var förvaltare. Som fullvuxen arbetade Robert i Norra Karelen, men flyttade 1885 till Forststyrelsen i Helsingfors.

Kommentarer om villan på Jollas

I december 1885 köpte Robert Svanström av familjen Rosvall parcellen 1¹⁴ bestående av "1^{44/100} tunland stenbunden skogsmark och 81/100 tunland delvis med gles skog beväxta berg --- sammanräknad vidd af två och ett fjerdedels geometriska tunland." I "Överlåtelsekontraktet" (köpebrevet) av den 3 december 1885 (av vilket jag har kopia) definieras köpeobjektet såsom "den skogs- och bergsmark om två och tjugofem hundradedels geometriska tunnlands vidd, som begränsas ... af ...", jämte övriga exakta kriterier. I den lantmäterikarta av samma år, som bifogats utbrytningshandlingarna, framgår att denna parcell var obebyggd, medan en grannparcell (A.V. Helanders, som tydligen samtidigt skulle brytas ut ur stomlägenheten) var bebyggd.

Parcellen fick namnet Furulund.

Troligen lät Svanström uppföra en villa på tomten och kanske en ångbåtsbrygga redan 1886, men inga uppgifter, ritningar eller bilder har hittills kunnat fås fram.

Villan såldes 1892 till Hedvid Silén.

I en skrift "Suosituksia rakennussuojelukohteille esikaupunkialueella" 26.2.1986 (se nedan!) ingår en uppgift att "Teffkes" villa 36/XI skulle vara byggd år 1880. Denna uppgift måste med hänsyn till ovancerade uppgifter om köpet 1885 betraktas såsom med säkerhet felaktig.

I Tekniska högskolans specialarbete 8.1.1980 "Villa Tefke-ekoremontti" (se nedan) sägs bl.a.: "Silénin aikana huvilassa oli ydinosan lisäksi vain pieni suljettu kuisti meren puolella ja avoverannat rakennuksen pohjoispuolella ja meren puolella toisessa kerroksessa. Sisäänkäynti on ollut molemmilta verannoilta ja huvilaan on useimmiten saavuttu mereltä. --- Tefken aikana (1920-luvulla) huvilan luonne muuttui. Suhteellisen vaatimattoman ydinosan ympärille rakennettiin suurehkot lasikuistit. ---"

Det är klart att den Svanströmska villan utgör kärnan i den villa (nu i förfallet skick), som ligger på SOK:s skolningsinstitutets område. Villan är skyddad och skall enligt uppgift restaureras.

Detta utdrag jämte kommentarer har skrivits 22.9.1994 i Havsrastböle av Valborg Svanströms yngsta son Torolf, född 1909.

T. Lassenius

Källor:

1. Valborg Svanströms dagbok II juli-nov. 1891 (format 7 - 11 cm)
2. Köpehandlingar på Nylands läns lantmäterikontor

- Jordafsöndringsbref	3.12.1885
- Utdrag ur lagfartsprotokollet	2.9.1885
- Lagfartshandlingar	8.10.1885
- Guvernörens utslag	30.12.1885
- Jordafsöndring med karta	1885
- Köpebref	4.12.1885
3. H:fors stads stadsplaneämbete, generalplaneavd. publ. YA:4/86 Suosituksia rakennussuojelukohteille esikaupunkialueella, kohdeluettelo 26.2.1986.
4. Villa Tefke - ekoremontti. Tekn. högsk./arkit. hist. inr., erikoistyö, - inventointi 8.1.1980.
5. Rakennetun ympäristön suojelu. Esikaupunkien yleiskaava Liiteraportti 17.5.1976/31.3.1977.

(p. 3-6 erhållna av forskare Mikko Härö på Helsingfors stadsmuseum 2.2.1993)